

Förebygga och bekämpa könsstämpning av flickor och kvinnor

Hur Socialstyrelsen har utvecklat, stöttat
implementering och följt upp stödmaterial om
könsstämpning

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens webbplats. På begäran kan vi ta fram publikationen i ett alternativt format för personer med funktionsnedsättning. Skicka frågor om alternativa format till alternativaformat@socialstyrelsen.se.

Artikelnummer: 2026-3-10087

Publicerad: www.socialstyrelsen.se, mars 2026

Innehåll

Sammanfattning	4
Bättre förutsättningar, men variationer försvårar.....	4
Fler insatser behövs	4
Socialstyrelsen har tagit fram stödmaterial	5
Myndighetsgemensamt uppdrag 2024–2026.....	6
Utveckling av stödmaterial	7
Kompetens och infrastruktur behöver stärkas.....	7
Material har uppdaterats eller avpublicerats	7
Stöd till implementering – möten, seminarier och utskick	8
Uppföljning av användningen av stödmaterialen.....	9
Förutsättningarna har förbättrats, men fler insatser krävs	9
Kartläggning om könsstämpning och graviditet.....	9
Enkät till representanter från hälso- och sjukvården	10
Webbstatistik från Socialstyrelsen.....	11
Samlade slutsatser	12
Strukturerad uppföljning behövs	12
Resursbrist och kunskapsbrist försvårar	13
Ytterligare utveckling behövs för att möta behov hos särskilt sårbara ...	13
Förutsättningar finns för att stärka arbetet framåt.....	13
Relaterade publikationer	15
Bilaga – Enkätresultat	16

Sammanfattning

Regeringen har under de senaste åren gett flera myndigheter i uppdrag att stärka arbetet med att förebygga och bekämpa könsstämpning av flickor och kvinnor, och förbättra tillgången till stöd och vård för utsatta. Uppdragen är en del av arbetet att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.

Socialstyrelsen har under 2024–2026 haft ett uppdrag, som utgjort en del av Jämställdhetsmyndighetens samordningsuppdrag från regleringsbrevet 2024, som syftat till att **utveckla, stödja implementeringen av och följa upp användningen av** kunskapsstöd, utbildningar och andra stödmaterial om könsstämpning. Arbetet har huvudsakligen inriktats mot hälso- och sjukvården, och har genomförts genom

- vidareutveckling av befintliga stödmaterial
- riktade implementeringsinsatser
- uppföljning genom dialoger, enkätunderlag och tillgänglig webbstatistik.

Bättre förutsättningar, men variationer försvårar

Den samlade återkopplingen visar att Socialstyrelsens stödmaterial i stort är kända och upplevs som relevanta och användbara. Arbetet har bidragit till förbättrade förutsättningar för upptäckt, bemötande och vård av flickor och kvinnor som riskerar att utsättas, eller har utsatts, för könsstämpning. Men kännedom om stöden leder inte alltid till att verksamheterna faktiskt använder dem. Implementeringen varierar mellan regioner. Brist på tid, resurser och organisatoriskt stöd begränsar möjligheterna till systematisk kompetensutveckling och långsiktig användning av stöden. Variationer i diagnossättning, dokumentation och lokala arbetssätt gör det svårare att uppnå jämlik vård och att följa upp nationellt.

Fler insatser behövs

Socialstyrelsens bedömning är att uppdraget ha bidragit till att stärka de grundläggande förutsättningarna för vård och stöd inom området. Samtidigt är de långsiktiga effekterna av stärkt implementering och utveckling av myndighetens material beroende av faktorer som ligger utanför Socialstyrelsens ansvar, exempelvis regionala prioriteringar, resursfördelning och utveckling av nationell datainfrastruktur. Det finns därmed ett fortsatt behov av samordning, långsiktigt implementeringsstöd och strukturerade former för uppföljning.

Socialstyrelsen har tagit fram stödmaterial

Regeringen har under de senaste åren gett flera uppdrag till Socialstyrelsen och andra myndigheter, såsom Jämställdhetsmyndigheten, Länsstyrelserna, Myndigheten för delaktighet, Migrationsverket, Myndigheten för stöd till trossamfund, Polismyndigheten, Rättsmedicinalverket och Åklagarmyndigheten, för att förebygga och bekämpa könsstympning, och stärka tillgången till stöd och vård för utsatta flickor och kvinnor. Detta resulterade i att Socialstyrelsen under 2021–2023 tog fram åtta stödmaterial riktade till hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

Nationella riktlinjer och andra kunskapsstöd

- Kvinnlig könsstympning – ett stöd för hälso- och sjukvårdens arbete (publicerades 2015, uppdaterades 2024)
- Könsstympning hos gravida – Nationellt kunskapsstöd för personal i mödrahälsovården och förlossningsvården, innehåller nationella rekommendationer som ingår i basprogrammet för graviditetsövervakning (2024)

Stöd för implementering

- Kvinnlig könsstympning – ett samtalsstöd för personal i socialtjänsten (2022)
- Kvinnlig könsstympning – ett samtalsstöd för personal i hälso- och sjukvården (2024)

Webbutbildningar

- Könsstympning av flickor och kvinnor (Socialstyrelsen 2023 – riktar sig till hälso- och sjukvården)
- Hedersrelaterat våld och förtryck – hälso- och sjukvården (Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck, Nationellt centrum för kvinnofrid och Socialstyrelsen 2022 – riktar sig till chefer och anställda)
- Hedersrelaterat våld och förtryck – socialtjänsten (Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck, Nationellt centrum för kvinnofrid, Socialstyrelsen 2021 – riktar sig till chefer och anställda)

Statistik

- Faktablad: Uppskattning av antalet kvinnor och flickor i Sverige 2021 som kan ha varit utsatta eller riskerar att utsättas för könsstympning (2023)

Myndighetsgemensamt uppdrag 2024–2026

Arbetet med att förebygga och bekämpa könsstämpning av flickor och kvinnor fortsatte med ett myndighetsgemensamt uppdrag som Jämställdhetsmyndigheten samordnade under 2024–2026. Uppdraget gällde både hälso- och sjukvården och socialtjänstens områden. Syftet var att samordna och stödja såväl **utveckling** som **implementering** av olika myndigheters arbete på området. Det är detta myndighetsgemensamma uppdrag som slutredovisas i denna rapport.

Eftersom majoriteten av Socialstyrelsens olika stödmaterial har hälso- och sjukvården som mottagare beslutades det om att prioritera insatser riktade till hälso- och sjukvården, framför socialtjänsten, för att stödja implementeringen och **följa upp** användningen av materialen.

Ur regleringsbrevet till Socialstyrelsen för 2024:

Socialstyrelsen ska, med utgångspunkt i tidigare uppdrag på området (A2021/01029), arbeta med att förebygga och bekämpa könsstämpning av flickor och kvinnor, i enlighet med Jämställdhetsmyndighetens samordnande uppdrag i regleringsbrevet för 2024. Uppdraget ska fokusera på att utveckla, stödja implementering av och följa upp användningen av Socialstyrelsens kunskapsstöd, utbildningar och andra stödmaterial på området.

Utveckling av stödmaterial

Kompetens och infrastruktur behöver stärkas

För att ta reda på hur behoven av stödmaterial såg ut utgick Socialstyrelsen främst från en kartläggning från 2022, i kombination med löpande omvärldsbevakning. Kartläggningen grundades på

- tidigare inventeringar av den vård som erbjuds flickor och kvinnor som har varit utsatta för könsstympning
- behov i hälso- och sjukvården och socialtjänsten
- dialoger med professions- och patientföreträdare.

Kartläggningen visade att personal i hälso- och sjukvården behöver kompetensutveckling om könsstympning när det gäller identifiering, behandling och bemötande av flickor och kvinnor som utsatts eller riskerar att utsättas för könsstympning. Det finns dessutom ett behov av att utveckla infrastrukturen kring dessa patienter, med en tydligare vårdkedja, rutiner och dokumentation.

Utifrån detta tog Socialstyrelsen fram nya och utvecklade befintliga stödmaterial, och deltog i arbetet med en myndighetsgemensam webbplats.

Material har uppdaterats eller avpublicerats

För att ge hälso- och sjukvården och socialtjänsten bättre förutsättningar att använda stödmaterial har Socialstyrelsen

- slutfört arbetet med ett samtalsstöd till hälso- och sjukvården och socialtjänsten
- uppdaterat Socialstyrelsens webbutbildningar utifrån GDPR
- kompletterat webbutbildningen för hälso- och sjukvården med ett tillägg om socialtjänstens roll
- inventerat befintligt material och avpublicerat det som är inaktuellt.

➔ **Läs mer** på webbsidan [Vad är könsstympning?](#) från *Jämställdhetsmyndigheten för den Nationella samordningen mot hedersrelaterat våld och förtryck (NSHRV)*. Informationen riktar sig till yrkesverksamma och till flickor, kvinnor och närstående.

Stöd till implementering – möten, seminarier och utskick

Regioner och kommuner har ett eget ansvar för att implementera Socialstyrelsens kunskapsstöd, utbildningar och andra stödmaterial. Att stödja implementeringen handlar därför om att öka regionernas förutsättningar för att göra detta, vilket har gjorts genom att **sprida information** om myndighetens material i relevanta forum och **föra dialog** med representanter för främst hälso- och sjukvården. Det har exempelvis handlat om konferenser för professionsföreningar, och beslutsfattare i regionerna.

Implementeringsstödet bestod framför allt av dialog med utvalda representanter för yrkesverksamma i de delar av hälso- och sjukvården och socialtjänsten som möter flickor och kvinnor som riskerar att utsättas, eller som har utsatts, för könsstämpning. Denna uppsökande verksamhet har bestått av totalt 26 insatser, fördelat på

- dialogmöten med fem av sex sjukvårdsregioner och tre enskilda regioner
- dialogmöten inom partnerskapet för kunskapsstyrning med NPO Kvinnosjukdomar och förlossning
- nätverk för nyckelaktörer – exempelvis via Barnafrid, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och via Regionala samverkans- och stödstrukturer (RSS)
- civilsamhällesorganisationen Existera
- presentationer vid relevanta konferenser och kongresser
- informationsutskick via relevanta nyhetsbrev.

Uppföljning av användningen av stödmaterialet

Socialstyrelsen samlade in uppgifter om hur kända och använda stödmaterialet är i nuläget, i samband med de dialogmöten som genomfördes i syfte att stödja implementeringen. Relevanta aktörer har också ombetts att lämna skriftliga synpunkter till Socialstyrelsen.

Den samlade bilden från denna insamling är att Socialstyrelsens, och andra aktörers material, oftast är kända av relevanta professioner, samt att de upplevs möta sina tänkta behov. En generell uppfattning från representanter för hälso- och sjukvården och socialtjänsten är också att medvetenheten om könsstämpning som fenomen har ökat under de senaste åren.

Flera verksamheter beskriver dessutom att flickor och kvinnor som utsatts för könsstämpning ibland avstår från att söka vård trots behov på grund av framför allt stigma, diskriminerande eller kränkande bemötande från hälso- och sjukvården och okunskap om vilken vård som erbjuds. Detta försvårar upptäckt och innebär att stöden inte alltid kan omsättas i praktiken.

Förutsättningarna har förbättrats, men fler insatser krävs

Sammantaget ger uppföljningen bilden av att förutsättningarna för hälso- och sjukvården och socialtjänsten att förebygga och bekämpa könsstämpning av flickor och kvinnor har förbättrats. Dock kan man utläsa att fler insatser krävs.

Det handlar främst om att kompetensen hos personalen och de praktiska förutsättningarna i hälso- och sjukvården för kvinnor och flickor som har utsatts för könsstämpning behöver stärkas. Fler insatser kan också göras för att öka kännedom och användning av Socialstyrelsens material.

Kartläggning om könsstämpning och graviditet

En nationell arbetsgrupp inom nationellt programområde (NPO) *Kvinnosjukdomar och förlossning* gjorde under hösten och vintern 2023–2024 en kartläggning av hur många regioner som har riktlinjer kring könsstämpning och graviditet, och vad de innehåller. Resultatet visade på regionala skillnader:

- 8 regioner hade riktlinjer om att alla gravida ska tillfrågas om könsstämpning under graviditeten.

- 11 regioner hade riktlinjer om att frågan ska ställas riktat, och frågar då främst utifrån geografiskt ursprung.
- 2 regioner hade inte riktlinjer om att fråga gravida om könsstympning.
- 20 regioner hade riktlinjer för handläggning av gravida som har utsatts för könsstympning, när barnmorskan vet om att den gravida är könsstympad.

➔ **Läs mer:** 2024 släppte Socialstyrelsen [Nationella riktlinjer: Graviditet, förlossning och tiden efter](#). Dessa inkluderar två rekommendationer om könsstympning: att fråga alla om könsstympning tidigt i graviditeten och att erbjuda öppningsoperation till de med behov före förlossningen. Dessa riktlinjer hade alltså inte släppts när kartläggningen gjordes, och det är möjligt att fler regioner idag arbetar i enighet med dem.

Enkät till representanter från hälso- och sjukvården

Inför slutrapporteringen skickades en uppföljande enkät till utvalda representanter från hälso- och sjukvården som medverkat i de implementeringsstödjande dialogmöten som arrangerades inom uppdraget för att få en bild av hur de väl de känner till och använder Socialstyrelsens material.

Enkäten skickades till 15 personer och besvarades av 14, främst verksamhetschefer, läkare, utvecklingsledare och samordnare. Eftersom antalet respondenter är litet behöver svaren tolkas med försiktighet. Vi kan dock konstatera att Socialstyrelsens stöd är uppskattat bland de som svarat, men att kännedom fortfarande varierar och att andra insatser fortfarande behövs:

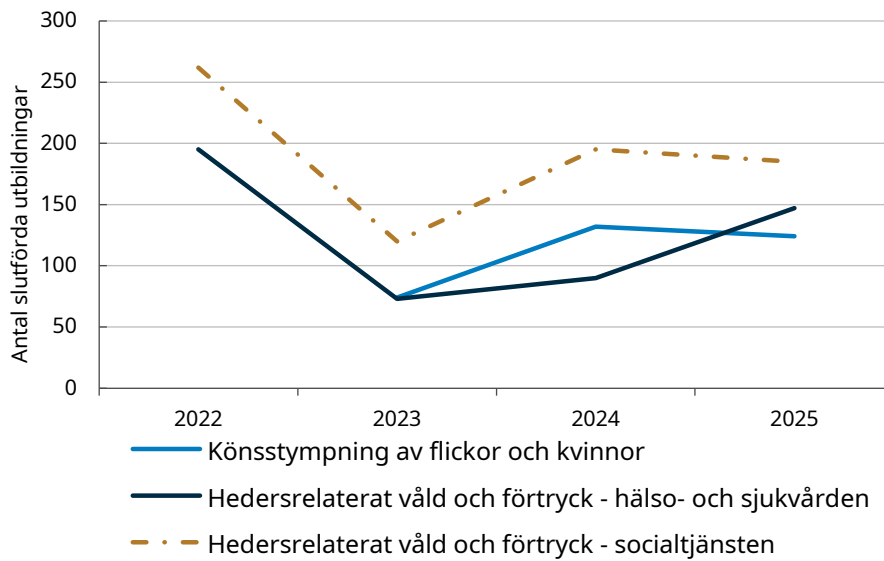
- 8 personer svarade att Socialstyrelsens spridningsinsats är användbar i arbetet.
- Kännedom och upplevd användbarhet varierar. Framför allt webbutbildningarna är okända för en majoritet. Kunskapsstödet *Kvinnlig könsstympning – ett stöd för hälso- och sjukvårdens arbete* var mest använt och uppskattat.
- Kunskapshöjande insatser till såväl hälso- och sjukvården som till personer som utsatta för könsstympning behövs.
- Socialstyrelsens material behöver uppdateras utifrån ett icke-rasistiskt perspektiv, för att bättre möta behoven hos utsatta och för att ge yrkesverksamma rätt typ av kompetens i frågan.
- Mer resurser i form av personal och tid behövs.

Webbstatistik från Socialstyrelsen

Diagrammet med statistik från Socialstyrelsens webbplats visar hur många användare som har genomgått webbutbildningarna 2022–2025. Vi ser att utbildningarna användes mest under det första året efter publicering, för att sedan minska något.

Under 2025 slutfördes samtliga utbildningar av mellan 120–200 användare. Via kontakter med vårdpersonal vet vi att utbildningarna i många fall görs i grupp, med en inloggning. Det totala antalet personer som har tagit del av innehållet i utbildningarna är alltså sannolikt större än vad statistiken visar.

Figur 1. Slutförda utbildningar 2022–2025

Samlade slutsatser

Socialstyrelsen bedömer sammantaget att uppdraget har genomförts enligt intentionen med uppdraget, men att de långsiktiga effekter såsom ökad implementering av stödmaterial, stärkt uppföljning och ökad jämlikhet av vård och stöd på området är beroende av faktorer som ligger utanför uppdragets direkta kontroll, som resursfördelning, lokalt ledningsstöd och nationell datainfrastruktur.

- Stöden är till stor del relevanta, uppdaterade och efterfrågade.
- Implementeringen är positiv men i hög grad beroende av lokala organisatoriska förutsättningar och behöver ytterligare stöd.
- Variationen mellan regioner är betydande och påverkar möjligheten till jämlik vård.
- Det saknas strukturella förutsättningar för nationell uppföljning.
- Det finns behov av ytterligare styrning och samordning för att överbrygga kända hinder.

Socialstyrelsens insatser har bidragit till att stärka förutsättningarna för upptäckt, vård och bemötande av flickor och kvinnor som riskerar att utsättas för, eller som har utsatts för, könsstämpning.

Utvecklingen av kunskapsstöd och stöd för implementering har gjorts baserat på de behov som har identifierats i tidigare kartläggningar. Kunskapsstöden, webbutbildningarna och samtalsstöden har mestadels tagits emot positivt av verksamheterna och anses relevanta i mötet med målgruppen – men fler insatser behöver göras för att öka kännedomen och stärka implementeringen.

Kunskap om material leder dock inte nödvändigtvis till att materialen faktiskt implementeras och används i verksamheterna. Det finns flera strukturella hinder för att ge en likvärdig och kunskapsbaserad vård och stöd till flickor och kvinnor med erfarenhet av, eller som riskerar att utsättas för, könsstämpning.

Strukturerad uppföljning behövs

Uppföljningsmått, som indikatorer, är ett effektivt verktyg för att följa upp vårdkvalitet och utveckling av ett vårdområde på systematisk nationell nivå. När det gäller könsstämpning försvåras detta av att det saknas pålitliga registermaterial och statistiska underlag, samt av regional variation i diagnossättning och journalföring. Utan riktade insatser kommer dessa hinder sannolikt finnas kvar. Personal inom hälso- och sjukvården ser även behov av vägledning kring diagnossättning för könsstämpning, för att vården ska kunna bli mer jämlik och enklare att följa upp.

Den återkoppling som Socialstyrelsen samlat in bygger därför främst på dialoger och befintliga kartläggningar. Dessa ger en värdefull bild av verksamheternas behov men kan inte ersätta strukturerad uppföljning.

Resursbrist och kunskapsbrist försvårar

Den tydligaste utmaningen som framkommer är att många verksamheter saknar tillräckliga resurser och mandat för att genomföra kompetenshöjande insatser. Personalomsättning, tidsbrist och avsaknad av planerad fortbildning gör att stöden ibland inte når ut i den takt eller omfattning som behövs.

Bristande kunskap hos verksamheter bidrar ytterligare till att patientgruppen riskerar att inte identifieras. Det finns indikationer på förbättrad medvetenhet och ökade samtal om könsstympning i vissa verksamheter, men utvecklingen är ojämnhöj över landet.

Ytterligare utveckling behövs för att möta behov hos särskilt sårbara

Den samlade bilden från kontakter i uppdraget visar att det kan finnas behov av ytterligare utveckling av vissa av Socialstyrelsens stödmaterial, för att möta behoven hos särskilt sårbara grupper med erfarenhet av könsstympning. Detta handlar främst om

- kunskapsöversikt av behoven hos flickor och kvinnor med funktionsnedsättning och erfarenhet av könsstympning
- utveckling av Socialstyrelsens samtalsstöd utifrån ett funktionsnedsättningsperspektiv
- inventering av vård- och omsorgsbehov hos äldre kvinnor med erfarenhet av könsstympning
- utveckling av existerande material ur ett antidiskriminerande perspektiv och ett förhållningssätt inriktat på tillit och samarbete med utsatta och personer i risk för utsatthet.

Förutsättningar finns för att stärka arbetet framåt

Flera förutsättningar finns på plats idag, jämfört med innan Socialstyrelsens uppdrag på området genomfördes, som kan stärka det framtida arbetet med upptäckt, vård och bemötande av flickor och kvinnor som riskerar att utsättas för, eller som har utsatts för, könsstympning:

- Nationella riktlinjer 2024 har skapat ett mer enhetligt stöd för mödrahälsovården.
- Dialoger med regioner har stärkt Socialstyrelsens förståelse för lokala behov och lett till ökade förutsättningar för en mer träffsäker utformning av stödmaterial.
- Samordningsuppdraget har skapat bättre informationsflöden mellan myndigheter, vilket även främjat Socialstyrelsens arbete.

Relaterade publikationer

Här har vi samlat Socialstyrelsens relaterade publikationer:

Nationella riktlinjer och andra kunskapsstöd

- [Kvinnlig könsstämpning – ett stöd för hälso- och sjukvårdens arbete](#) (Socialstyrelsen, 2015)
- [Könsstämpning hos gravida – Nationellt kunskapsstöd för personal i mödrahälsovården och förlossningsvården](#) (Socialstyrelsen, 2024)

Samtalsstöd

- [Kvinnlig könsstämpning – ett samtalsstöd för personal i socialtjänsten](#) (Socialstyrelsen, 2022)
- [Kvinnlig könsstämpning – ett samtalsstöd för personal i hälso- och sjukvården](#) (Socialstyrelsen, 2024)
- [Att samtala med barn – Kunskapsstöd för socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården](#) (Socialstyrelsen, 2018)
- [Samtala om sexuell hälsa – Samtalsstöd för dig som möter patienter i primärvården](#) (Socialstyrelsen, 2024)

Webbutbildningar

- [Könsstämpning av flickor och kvinnor](#) (Socialstyrelsen 2023)
- [Hedersrelaterat våld och förtryck – hälso- och sjukvården](#) (NCH, NCK och Socialstyrelsen, 2022)
- [Hedersrelaterat våld och förtryck – socialtjänsten](#) (NCH, NCK och Socialstyrelsen, 2021)
- [Rasism och bemötande i vården](#) (Socialstyrelsen, 2023)

Övrigt stöd

- [Uppskattning av antalet kvinnor och flickor i Sverige 2021 som kan ha varit utsatta eller riskerar att utsättas för könsstämpning](#) (Socialstyrelsen 2023)
- [Bedöma barns mognad för delaktighet – Kunskapsstöd för socialtjänsten, hälso- och sjukvården samt tandvården](#) (Socialstyrelsen, 2023)
- [Att möta barn som kan vara utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck – Till dig som arbetar inom hälso- och sjukvården](#) (Socialstyrelsen, 2021)

Bilaga – Enkätresultat

Uppföljning av implementerings-
insatser för kunskapsstöd om
könsstämpning av flickor och kvinnor

Snabbrapport

Uppföljning av implementeringsinsatser för kunskapsstöd om könsstämpning av flickor och kvinnor

Totala antalet respondenter: 14

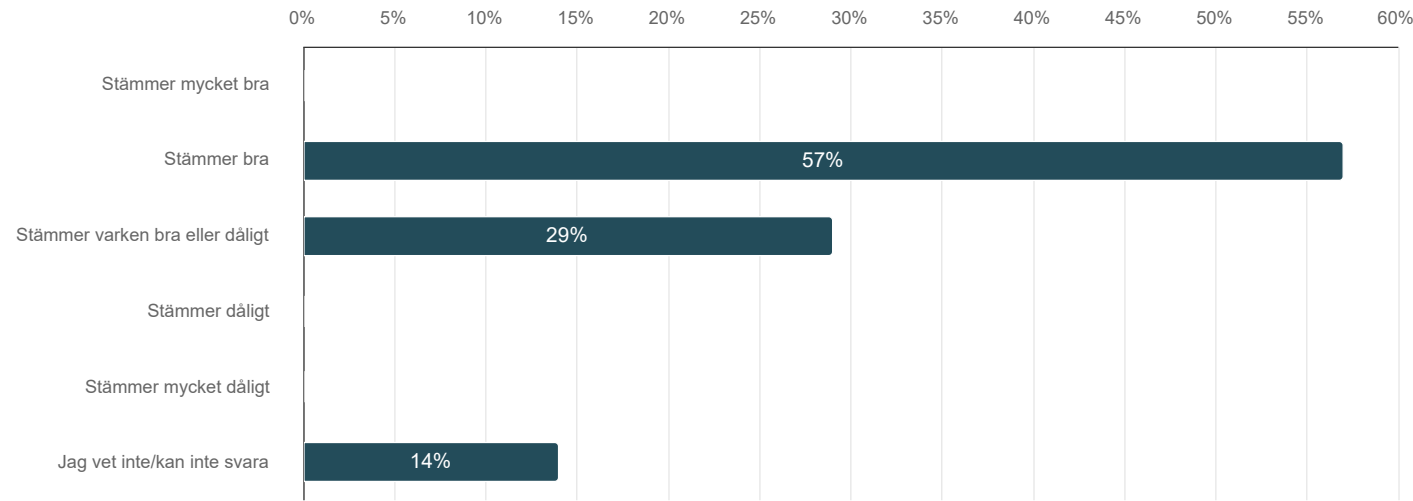
1: Vad är din yrkesroll/titel?

Antal svar: 12

Svar
Utvecklingsledare på Kunskapscentrum för sexuell hälsa
Överläkare
Utvecklingsledare (Barnmorska. RN. M.Sc.)
Läkare gynmottagning
samordnare våld i nära relationer
Barnmorska (samordningsbarnmorska) Projektledar för Region Skåne arbete mot våld i nära relationer.
Biträdande verksamhetschef
Barnmorska Samordningsbarnmorska
ST-läkare
Nationell samordnare
Verksamhetschef
Verksamhetschef

2: Det jag tog med mig från spridningsinsatsen (mötet/presentationen) med Socialstyrelsen har varit användbart för mig i mitt arbete:

Antal svar: 14

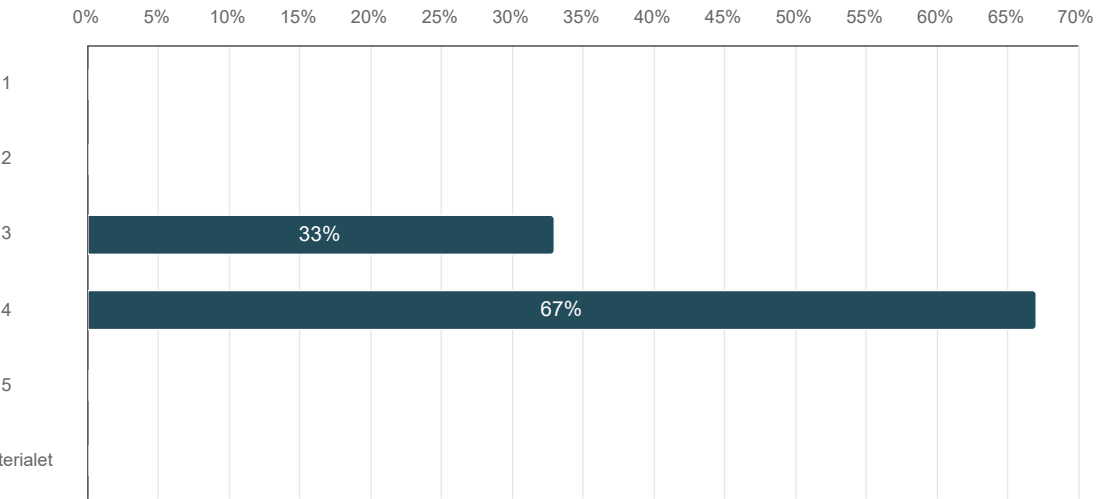

	n	Procent
Stämmer mycket bra	0	0,0%
Stämmer bra	8	57,1%
Stämmer varken bra eller dåligt	4	28,6%
Stämmer dåligt	0	0,0%
Stämmer mycket dåligt	0	0,0%
Jag vet inte/kan inte svara	2	14,3%

a) Kvinnlig könsstympning – ett stöd för hälso- och sjukvårdens arbete

<https://www.socialstyrelsen.se/contentassets/c610101f91ad4bd4a1deb3634394543f/2024-4-9031.pdf>

Antal svar: 6

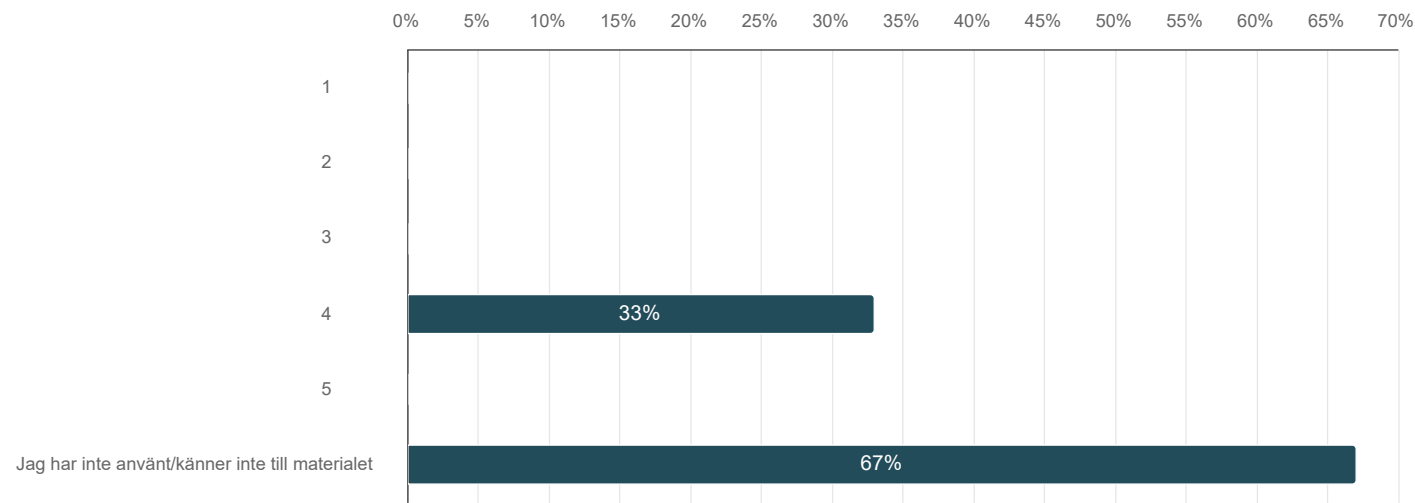
Jag har inte använt/känner inte till materialet

	n	Procent
1	0	0,0%
2	0	0,0%
3	2	33,3%
4	4	66,7%
5	0	0,0%
Jag har inte använt/känner inte till materialet	0	0,0%

b) Kvinnlig könsstympning - ett samtalsstöd för socialtjänsten

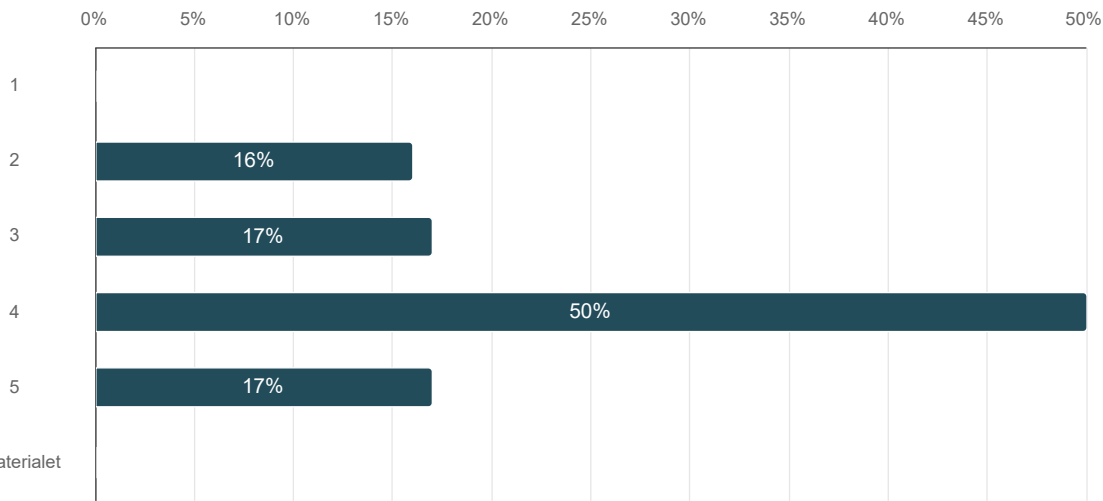
<https://www.socialstyrelsen.se/contentassets/6723a20cf6544881b796788281291a4c/2022-9-8103.pdf>

Antal svar: 6

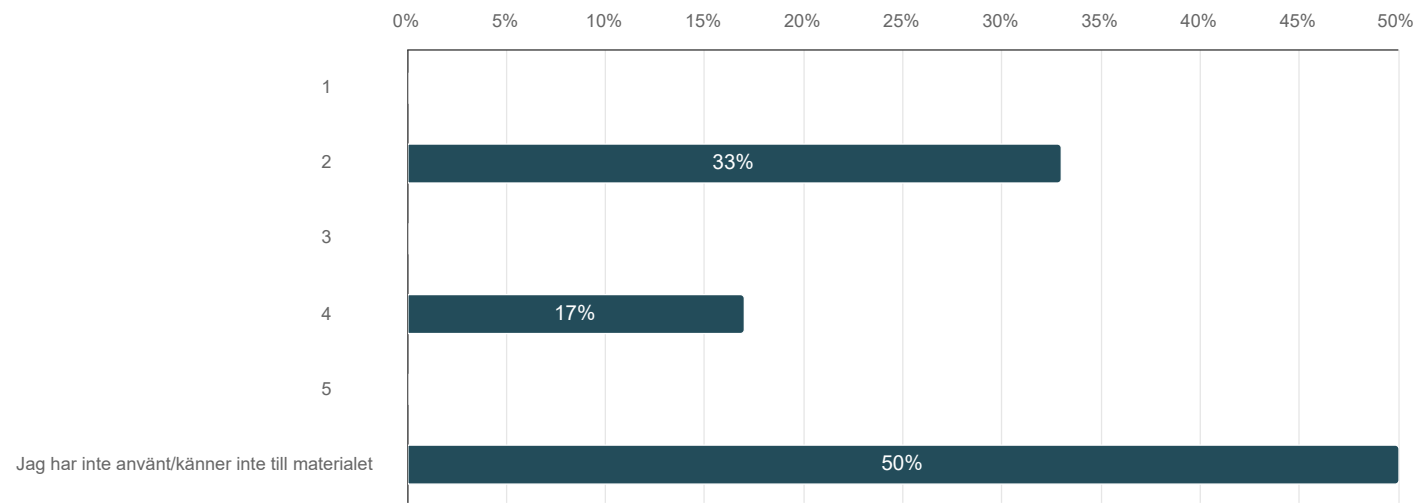
	n	Procent
1	0	0,0%
2	0	0,0%
3	0	0,0%
4	2	33,3%
5	0	0,0%
Jag har inte använt/känner inte till materialet	4	66,7%

Antal svar: 6

	n	Procent
1	0	0,0%
2	1	16,6%
3	1	16,7%
4	3	50,0%
5	1	16,7%
Jag har inte använt/känner inte till materialet	0	0,0%

Antal svar: 6

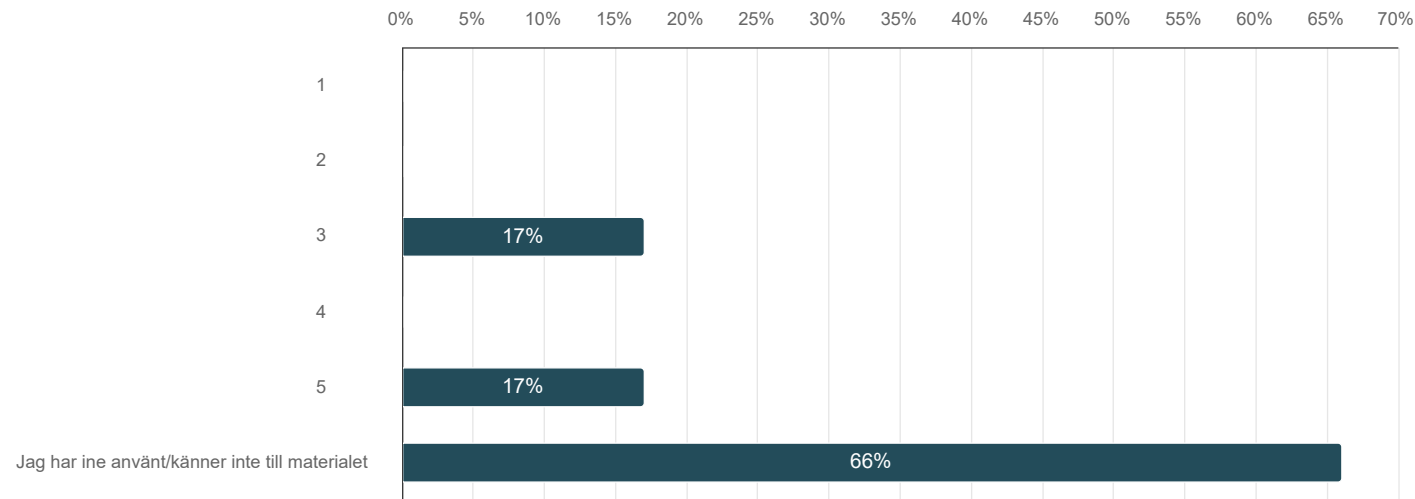

	n	Procent
1	0	0,0%
2	2	33,3%
3	0	0,0%
4	1	16,7%
5	0	0,0%
Jag har inte använt/känner inte till materialet	3	50,0%

e) Webbutbildning: Hedersrelaterat våld och förtryck –hälso- och sjukvården

<https://utbildning.socialstyrelsen.se/learn/courses/407/hedersrelaterat-vald-och-fortryck-halso-och-sjukvarden>

Antal svar: 6

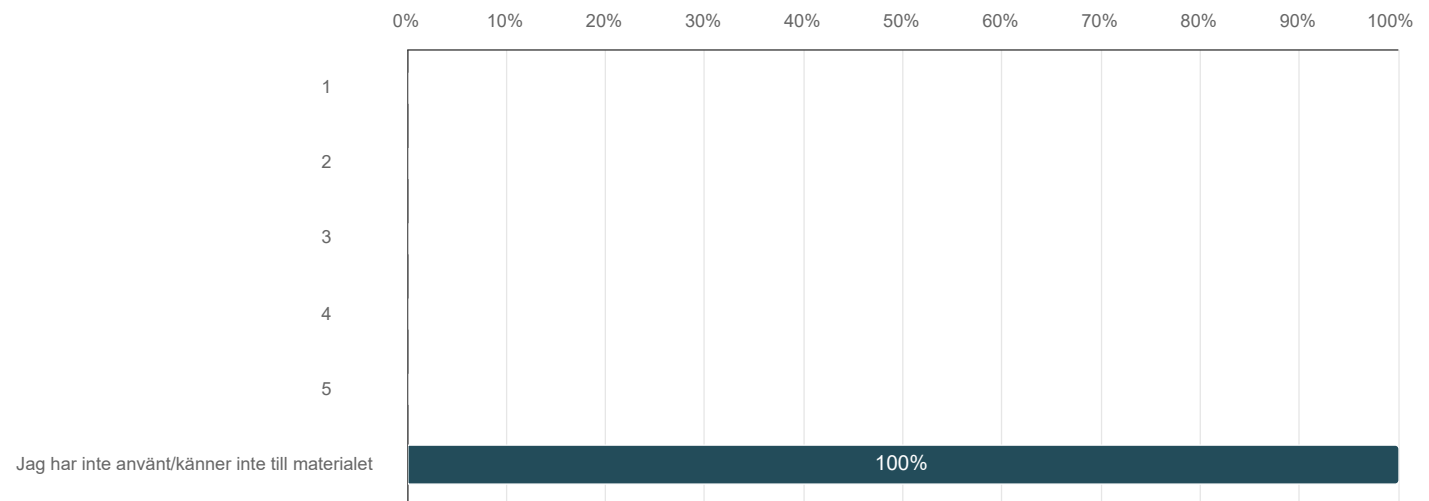

	n	Procent
1	0	0,0%
2	0	0,0%
3	1	16,7%
4	0	0,0%
5	1	16,7%
Jag har ine använt/känner inte till materialet	4	66,6%

f) Webbuttbildning: Hedersrelaterat våld och förtryck – socialtjänsten

<https://utbildning.socialstyrelsen.se/learn/courses/408/hedersrelaterat-vald-och-fortryck-socialtjansten>

Antal svar: 6

	n	Procent
1	0	0,0%
2	0	0,0%
3	0	0,0%
4	0	0,0%
5	0	0,0%
Jag har inte använt/känner inte till materialet	6	100,0%

4: Finns det några särskilda utmaningar eller svårigheter som du möter i din yrkesroll för att förebygga och upptäcka könsstympning och ge vård och stöd till utsatta?

Antal svar: 5

Svar
Jag arbetar strategiskt med frågan och möter inte patienter direkt. I min roll som utvecklingsledare ser jag stora svårigheter i att driva frågan då viktiga perspektiv saknas i de nationella dokumenten som Socialstyrelsen presenterar. Att prata och utbilda om könsstympning utan att lyfta in frågor kring rasism och bemötande, vithetsnormer och risker för stigmatisering och diskriminering skapar dåliga förutsättningar för att kunna driva frågan på ett icke-diskriminerande sätt. Detta lyfter bl.a. nedanstående forskning från Malmö Universitet upp: https://jme.bmj.com/content/medethics/early/2025/09/14/jme-2025-110961.full.pdf?ijkey=zzzLILBcc6N0nUt&keytype=ref : Forskningen lyfter bl.a upp Denna diskurs, driven av ett starkt rasifierat och etnocentriskt ramverk, har lett till oavsiktliga men allvarliga konsekvenser: erosion av förtroendet inom hälso- och sjukvården, tystande av avvikande eller nyanserade röster i samhället, rasprofilering och oproportionerlig rättslig övervakning av migrantfamiljer. Den andra artikelnn heter: Genital examinations in cases of suspected 'female genital mutilation' in Sweden 1982–2022: lawful decisions resulting in structural injustice Humanities and Social Sciences Communications. Sammanfattningsvis visar forskningen att Myndigheter reagerar ofta oproportionerligt på svaga indikationer om könsstympning, vilket kan leda till integritetskränkande undersökningar utan att det leder till åtal eller fällande dom. Forskarna rekommenderar bättre utbildning för personal, barnanpassade rutiner för undersökningar och fokus på tillit och samarbete snarare än kontroll och tvångsåtgärder. De nationella riktlinjerna mm. ligger inte alls i linje med ovanstående forskning och behöver uppdateras utifrån den senaste forskningen kring hur man bör arbeta med frågan. Vid en uppdatering bör dessa forskare involveras.
Arbetar på en specialiserad mottagning för könsstympade kvinnor så har inte svårt att upptäcka men arbetar förebyggande genom att sprida kunskap om könsstympning.
Jag arbetar inte kliniskt men arbetar mot hälso-sjukvård med utbildningsinsatser och det finns fortfarande behov av kunskap om könsstympning (vad det är, hur det kan se ut, besvär trots att man inte ser, vilka hälsokonsekvenser hur kan man samtala.)Finns en rädsla att kränka. Det är även lätt att tro (att man vet hur besvärligt/ont man kan ha men patienten kanske inte har besvär, för att veta måste vi fråga) VKV/VGR har tagit fram en webbuttbildning om hälsokonsekvenser för flickor och kvinnor utsatta för könsstympning. Hör av er om ni vill se!
Att flertalet kommer till hälso- och sjukvården först i samband med graviditet. För att nå dem tidigare behövs riktade insatser till skolor, skolhälsovård mm så att de kan erbjudas tex öppningsoperation tidigare.
Att få till trygghet i samtalen så kvinnorna vågar berätta. Att ha tillräcklig avsatt tid för att kunna ge trygghet

5: Vad ser du för ytterligare behov av stöd för att förebygga och upptäcka könsstympning och ge vård och stöd till utsatta?

Antal svar: 4

Svar
Sprida kunskap hos patienter och vårdpersonal.
En generell allmänt kunskapshöjande insats, göra detta pratbart och bryta stigma. Vårdcentraler behöver ha kunskap om att veta och förstå att detta kan vara anledning till UVI, svår smärta som kan vara koagel istället för myom osv...)Kunskap i patientgruppen att det finns hjälp att få, många vet inte ens det och har de försökt förklara kan de ha fått ett bemötande som inte uppmuntrat till vidare samtal
Den psykosociala resurs (kuratorer) vi har knuten till vår mottagning är otillräcklig för att räckta till alla de områden inom gynekologin där vi skulle behöva erbjuda det. Gäller KKS, våldsutsatthet, endometrios, vulvodyni utöver stöd vid kriser (missfall, förlossning mm) och stöd till våra cancerpatienter.
informationskampanj till kvinnor vart de kan vända sig och vad som är normalt Tänker att många vet inget annat och söker därmed inte hjälp.

Förebygga och bekämpa könsstämpning av flickor och kvinnor (artikelnr 2026-3-10087)
kan laddas ner från socialstyrelsen.se/publikationer.